

Monika Jędralska

Nowe życie online, czyli publikacje uczelni niepublicznej w środowisku cyfrowym

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3-4/3/4, 55-66

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MONIKA JĘDRALSKA
Biblioteka Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu

NOWE ŻYCIE ONLINE, CZYLI PUBLIKACJE UCZELNI NIEPUBLICZNEJ W ŚRODOWISKU CYFROWYM

Nowe środowisko, nowi odbiorcy, nowe biblioteki

Egzystencja w sieci to pojęcie wieloznaczne, odnoszące się do różnych form obecności w globalnej strukturze. Wysoki poziom rozwoju technologii wpłynął zarówno na sposoby udostępniania informacji, jej wykorzystanie, jak i na samych odbiorców (Jędrzejewski, 2005, s. 499), bowiem większość działań człowieka, takich jak edukacja, kontakty interpersonalne, praca, działalność artystyczna i społeczna, przenosi się do sieci (Szmigielska, 2008, s. 15). Internet coraz bardziej jest nastawiony na potrzeby odbiorcy, na dialog z nim. Jest również „elastyczny” pod względem czasu i przestrzeni (Benkler, 2008, s. 387). Kilkadziesiąt lat jego istnienia doprowadziło do sytuacji, w której wielu potencjalnych użytkowników bibliotek to osoby nie tylko nie znające czasów, w których komputery i łącząca je globalna sieć nie istniały, ale także swobodnie posługujące się nowymi technologiami i narzędziami wyszukiwawczymi. Ich potrzebom informacyjnym będą musiały sprostać również biblioteki.

W ostatnich latach w Polsce podjęto wiele inicjatyw, związanych nie tyle z komputeryzacją i zmianą infrastruktury bibliotek, co digitalizacją i utrwalaniem zgromadzonego w bibliotekach dziedzictwa kulturowego oraz dorobku świata nauki. Szczególnie w 2006 roku wprowadzono najwięcej nowych projektów, co wyraziło się w znaczącym rozwoju polskiego systemu rozproszonych bibliotek cyfrowych. Prace związane z utworzeniem i rozwojem kolekcji cyfrowej objęły także teren aglomeracji śląskiej – regionu bogatego w wiele instytucji kultury, wydawnictw, bibliotek publicznych, bibliotek uczelni państwowych i bibliotek niepublicznych szkół wyższych.

Projekt Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

20 czerwca 2006 roku na mocy porozumienia między Biblioteką Śląską a Uniwersytetem Śląskim została utworzona Śląska Biblioteka Cyfrowa (dalej ŚBC). Trzy miesiące później – 27 września 2006 roku – udostępniono czytelnikom pierwsze 500 zdigitalizowanych pozycji (adresy: www.sbc.org.pl oraz www.digitalsilesia.eu, zob. rys.1).

Zgodnie z zamierzeniem twórców ŚBC, którym było zapewnienie czytelnikom powszechnego dostępu do kulturowego dziedzictwa Śląska w jego historycznej i współczesnej różnorodności, naukowego dorobku regionu oraz wspieranie działalności dydaktycznej

The screenshot shows the website interface for Śląska Biblioteka Cyfrowa. The header includes the logo and the title 'Śląska Biblioteka Cyfrowa'. Below the header is a navigation bar with buttons for 'STRONA GŁÓWNA', 'KOLEKCJE', 'NOWE KONTO', 'LOGOWANIE', and 'KONTAKT'. A secondary bar shows 'obecnie czytających: 100'. The main content area is divided into several sections: a left sidebar with a tree view of the library's structure, a central search area with a search bar and a 'Szukaj' button, and a 'Wiadomości' section containing news items. At the bottom, there are two columns of publication titles under the headings 'Ostatnio dodane' and 'Najczęściej czytane publikacje'.

Rys. 1. Interfejs wyszukiwawczy ŚBC

Źródło: <http://www.sbc.org.pl/dlibra> [dostęp 04.05.2009]

i edukacyjnej, do współpracy zaproszono nie tylko biblioteki publiczne, ale także instytucje kultury i biblioteki naukowe, w tym biblioteki uczelni niepublicznych z tego terenu. 10 listopada 2006 roku przedstawiciele tych instytucji podpisali *Porozumienie o współtworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej*. Charakter zawartej w *Porozumieniu...* formuły współpracy zapewnia instytucjom wiele korzyści z uczestnictwa w tego typu rozproszonej strukturze. Przyśtaąpienie do projektu daje możliwość nieodpłatnego prezentowania materiałów, z zachowaniem pełnych praw do dysponowania opublikowanym zasobem oraz do decydowania o czasie ich udostępniania. Wszystkie instytucje współtworzące ŚBC działają na tych samych partnerskich zasadach. Jedną z ważniejszych jest brak centralnej kontroli i selekcji publikowanych materiałów. Sprzyja to budowaniu różnorodnego i bogatego źródła informacji, pozytywnie wpływa na tempo powiększania zasobu biblioteki cyfrowej, regulowane autonomicznymi decyzjami każdej uczestniczącej w projekcie ŚBC instytucji (Lis, 2007). Decentralizacja odnosi się również do ewentualnych kosztów udostępniania materiałów. Każdy z uczestników sam rozwiązuje także kwestię praw autorskich, stwierdzając albo ich wygaśnięcie, albo zawierając odpowiednią umowę z autorem pracy. Otwarta i innowacyjna formuła, którą wykorzystuje ta biblioteka cyfrowa, umożliwiła również osobom prywatnym, historykom i miłośnikom Śląska powiększenie jej zasobu, dzięki przekazywaniu do digitalizacji zgromadzonych w domowych kolekcjach cennych publikacji, lub ich elektronicznych lecz nie udostępnianych wcześniej wersji. Te możliwości potwierdzają doświadczenia wielu internetowych projektów, szczególnie z wykorzystaniem nieformalnych reguł, gdyż warunki techniczno-organizacyjne Internetu stworzyły całkowicie nowe możliwości skutecznego koordynowania kompleksowych projektów bez konieczności wprowadzenia hierarchicznych struktur (Hofmokl, 2009, s. 187).

Po przeszło dwóch latach funkcjonowania ŚBC współtworzy 40 instytucji, które udostępniły 11 494 publikacje, a strony biblioteki cyfrowej odwiedziło 4 132 769 internautów (dane z 04.05.2009 roku), którzy każdego miesiąca otwierają kilkadziesiąt tysięcy zamieszczonych w serwisie publikacji (*Statystyki biblioteki...*). ŚBC jest zatem szóstym co do wielkości i jednym z dynamiczniej rozwijających się tego typu serwisów w kraju (*Liczba publikacji...*).

Oprogramowanie

ŚBC korzysta z oprogramowania dLibra — polskiej platformy do budowy bibliotek cyfrowych, rozwijanej od 1996 roku przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (*dLibra – Digital...*). Jest to obecnie najpopularniejsze oprogramowanie do budowy repozytoriów i bibliotek cyfrowych w Polsce, będące podstawą do funkcjonowania 39 tego typu serwisów (*dLibra – Wdrożenia...*). Większość z nich wykorzystuje najnowszą wersję oprogramowania (4.0). Jedną z największych zalet wynikających z implementacji oprogramowania dLibra jest możliwość udostępniania i wymiany metadanych z innymi repozytoriami za pośrednictwem protokołu OAI-PMH (*Open Archives...*). Metadane te budowane są według schematu Dublin Core (*Dublin Core...*), powszechnie stosowanego formatu tworzenia opisów obiektów cyfrowych. Warto również zaznaczyć, iż oprogramowanie dLibra pozwala na włączanie do zbudowanej na nim biblioteki cyfrowej różnych formatów plików, w tym multimedialnych, jednak najczęściej wykorzystywany jest format DjVu, pozwalający zachować wysoką jakość dokumentu przy jednoczesnym bardzo małym rozmiarze generowanych plików (*Co to jest DjVu?*). 96% zasobu ŚBC to pliki w tym formacie.

Udział Wyższej Szkoły Humanitas w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej

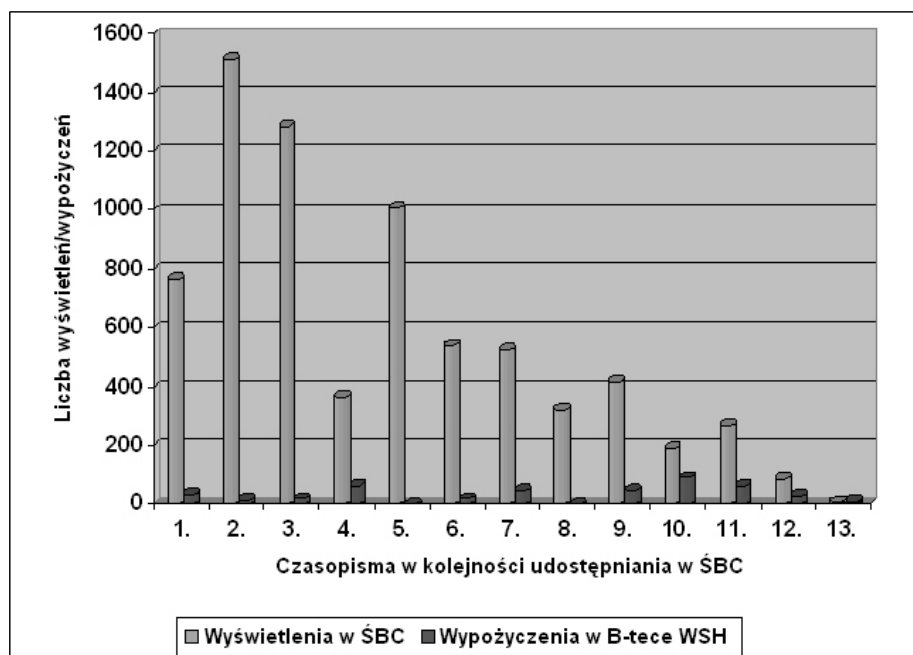
Zgodnie z *Porozumieniem...* do projektu ŚBC zaproszone zostały instytucje i biblioteki różnych typów, w tym biblioteki uczelni niepublicznych. Jednym z najważniejszych przejawów działalności uczelni wyższej jest prowadzenie badań naukowych i publikowanie ich wyników, a tym samym powiększanie dorobku naukowego danej dziedziny nauki czy danego regionu. Działalność ta ma sens jedynie wówczas, gdy dorobek ten znajduje swoich odbiorców. Z tą myślą we wrześniu 2006 roku decyzją władz uczelni Wyższa Szkoła Humanitas (dalej WSH) przystąpiła do współtworzenia zasobu ŚBC. WSH powstała w 1997 roku, jako pierwsza w Sosnowcu, a druga w Zagłębiu Dąbrowskim uczelnia niepubliczna. Kształci obecnie około 5 000 studentów, na 7 cieszących się dużym zainteresowaniem kierunkach: administracja, zarządzanie, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, europeistyka, pedagogika, politologia oraz filologia angielska. W momencie przystąpienia WSH do biblioteki cyfrowej, uczelnia prowadziła studia na 5 kierunkach i z ich profilem pokrywały się wydawane wówczas czasopisma naukowe:

1. „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu” (serie: *Zarządzanie i Marketing, Informatyka, Pedagogika*).
2. „De Doctrina Europea. Roczniki Instytutu Europeistyki”.
3. „Rocznik Prasoznawczy”.
4. „Roczniki Administracji i Prawa: teoria i praktyka”.

Artykuły naukowe z tych czasopism od stycznia 2007 roku zaczęły powiększać kolekcję *Materiały dydaktyczne i naukowe*, spełniając tym samym zamierzenia związane z umożliwieniem czytelnikom otwartego dostępu do dorobku naukowego. W cele i zadania biblioteki cyfrowej wpisują się także opublikowane w ŚBC archiwalne numery tygodnika informacyjno-publicystycznego „Wiadomości Zagłębia”, wydawanego przez WSH. Tygodnik ten wzbogacił kolekcję *Regionalia (Zagłębie Dąbrowskie)*, a także kolekcję *Dziedzictwo Kulturowe (Czasopisma)*. Udział WSH w projekcie biblioteki cyfrowej umożliwił również zdecydowane przyspieszenie zaistnienia publikacji uczelni niepublicznej w naukowym obiegu. Możliwe jest to dzięki udostępnianiu części z nich jako pre-printów, jeszcze przed opublikowaniem ich w formie drukowanej. Taka forma udostępniania to remedium na negatywne cechy tradycyjnego modelu komunikacji naukowej, czyli wysoki koszt papierowych publikacji i ich długi cykl produkcyjny.

Publikacje naukowe w środowisku cyfrowym

Głównym celem prezentowania w bibliotece cyfrowej materiałów dydaktycznych i prac naukowych jest umożliwienie czytelnikom otwartego dostępu do wiedzy, badań naukowych, a także promocja dorobku uczelni. Oprogramowanie dLibra umożliwia kontrolę wykorzystania opublikowanych materiałów: po 8 miesiącach aktywnego uczestnictwa WSH w ŚBC można było zaobserwować znaczący wzrost wykorzystania 135 uczelnianych publikacji po udostępnieniu ich pełnych tekstów online. Internetowe narzędzia wyszukiwawcze wskazują czytelnikom artykuły, które często były pomijane przez studentów w Bibliotece WSH, na co wpływ mają ograniczenia, z jakimi wiąże się udostępnianie zbiorów w bibliotece tradycyjnej. Poświadczą to zestawienie liczby wykorzystania poszczególnych artykułów w ŚBC (wyświetleń artykułów składających się na jeden zeszyt) z liczbą wypożyczeń tych czasopism w Bibliotece WSH (numeru danego czasopisma przemnożonego przez liczbę artykułów w danym zeszycie, gdyż trudno określić, czy czytelnik wypożycza z biblioteki czasopismo, by przejrzeć całość, czy tylko jeden z artykułów). Zależności te obrazuje rys. 2.

Rys. 2. Porównanie wykorzystania zasobu ŚBC i Biblioteki WSH

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk ŚBC i Biblioteki WSH

Uwzględnione w obliczeniach czasopisma to:

- „De Doctrina Europea. Roczniki Instytutu Europeistyki” (1.-Rok III/2006, 11.-Rok I/2004, 12.-Rok II/2005)
- „Zeszyty Naukowe WSH w Sosnowcu”, seria *Zarządzanie i Marketing* (2.-Zeszyt 1/2006, 8.-Zeszyt 2/2006)
- „Zeszyty Naukowe WSH w Sosnowcu”, seria *Pedagogika* (9.-Zeszyt 1/2006)
- „Zeszyty Naukowe WSZiM w Sosnowcu”, seria *Zarządzanie i Marketing* (3.-Zeszyt 7-2/2005, 5.-Zeszyt 7-1/2005, 6.-Zeszyt 6-2/2004, 13.-Zeszyt 4-2/2003)
- „Rocznik Prasoznawczy” (7.-Rok 1/2007)
- „Roczniki Administracji i Prawa” (4.-Rok V, 10.-Rok IV)

Porównanie liczby wyświetleń z liczbą wypożyczeń pozwala stwierdzić, iż wykorzystanie dorobku naukowego wzrasta, gdy prezentowany jest on online w cyfrowej bibliotece, np. liczba pojedynczych wypożyczeń jest zestawiona z sumą liczby wyświetleń przekraczającą dla danego zeszytu tysiąc, na co niewielki wpływ ma nawet długa obecność danego artykułu na liście ostatnio dodanych do ŚBC publikacji.

Porównanie rejestru liczby wyświetleń z liczbą wypożyczeń pozwala stwierdzić, iż wykorzystanie dorobku naukowego niepohamowanie wzrasta, gdy prezentowany jest on online w cyfrowej bibliotece. Często liczby pojedynczych wypożyczeń zestawione są z sumą liczby wyświetleń przekraczającą dla danego zeszytu tysiąc. Wprawdzie na liczbę wyświetleń wpływ może mieć również długa obecność danego artykułu na liście ostatnio dodanych do ŚBC publikacji, jednak rząd porównywalnych tutaj wielkości daje podstawę do stwierdzenia, iż wpływ ten jest znikomy. Obecnie, po 2 latach obecności w środowisku cyfrowym, WSH udostępniła w Internecie 325 publikacji, które otwarto łącznie 39 478 razy¹. Osiągane przez niektóre publikacje liczby wyświetleń (np. 1503, 1184, 942) nieporównywalnie odbiegają od ograniczonych możliwości tradycyjnego udostępniania zbiorów w bibliotece WSH.

Z opublikowania czasopism naukowych w formie plików djvu lub pdf dostępnych online wynika również wiele praktycznych korzyści dla ludzi nauki, studentów i internautów. Zbiory są dla wszystkich zainteresowanych zawsze dostępne, bez względu na czas i miejsce, co obrazuje przykład Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej, w której jeden ze skryptów podczas zjazdu studentów zaocznych odnotował 300 wyświetleń (Dobrzyńska-Lankosz, 2006, s. 46). Nie trzeba być studentem jedynie WSH, by skorzystać z zasobu uczelnianej biblioteki. Odbiór informacji przez jedną osobę nie ogranicza możliwości skorzystania z niej innym, zapis cyfrowy pozwala również na wykonanie nieskończonej ilości kopii identycznych z oryginałem, a koszt udostępniania wiedzy jest praktycznie zbliżony do zera (Hofmokl, 2009, s. 184). Nie pojawiają się niedogodności związane z wykonywaniem kserokopii, zlecaniem wypożyczenia międzybibliotecznego, a także z koniecznością docierania do zbiorów za pośrednictwem katalogu OPAC, którego reguły wyszukiwawcze i język wyszukiwawczy są dość restrykcyjne. Czytelnicy przyzwyczajeni do budowania zapytań w wyszukiwarkach internetowych w podobny sposób mogą konstruować zapytania kierowane bezpośrednio do biblioteki cyfrowej.

Sieć bibliotek cyfrowych a dostępność zasobu

Internetowe narzędzia umożliwiają publikacjom w środowisku cyfrowym „wyzwolenie się” z uwarunkowań czasowo-geograficznych, a oprogramowanie pozwala na udostępnianie zasobów nie tylko je-

¹ Stan na 04.05.2009 r.

dnej regionalnej biblioteki cyfrowej, ale także włączanie ich do projektów o szerszym zasięgu. dLibra oraz wspomniany protokół OAI-PMH umożliwiły połączenie w jedną sieć wielu regionalnych i instytucjonalnych bibliotek cyfrowych, a także wymianę gromadzonych przez poszczególne biblioteki metadanych. W roku 2007 powstał serwis Federacja Bibliotek Cyfrowych (*Federacja Bibliotek...*), umożliwiający wyszukiwanie w opisach publikacji udostępnionych we wszystkich bibliotekach cyfrowych włączonych w jego strukturę. Tym samym prezentowane w ŚBC publikacje naukowe WSH zyskują ogólnopolski zasięg, gdyż cykl „życia” tych obiektów cyfrowych wyniesiony został z pojedynczego repozytorium na poziom platformy bibliotek cyfrowych (Werla, 2008). Obecnie Federacja Bibliotek Cyfrowych łączy w jedną sieć 38 polskich repozytoriów, które udostępniły dotychczas 249 785 publikacji (dane z 04.05.2009 roku). Jednak największa korzyść z zastosowania protokołu OAI-PMH może dopiero nadejść. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe jest bowiem regionalnym koordynatorem na Polskę projektu EuropeanaLocal (*EuropeanaLocal...*), mającego na celu umożliwienie wykorzystywania zasobów polskich bibliotek cyfrowych poprzez interfejs Europeany (*Europeana...*) i tym samym wprowadzenia ich na poziom europejski (Werla, 2008). Dostępność papierowych wydawnictw WSH z pewnością nie uzyskałaby takiego zasięgu, korzystając z tradycyjnych form bibliotecznego udostępniania.

Uczestnictwo w środowisku online

Przystąpienie uczelni niepublicznej do związanego z digitalizacją i udostępnianiem online projektu przynieść może wiele korzyści całej instytucji, bibliotece, studentom, a także internautom. Im dłuższe „życie” online uczelnianych publikacji naukowych, tym więcej się ich pojawia.

Podstawową zaletą omawianej sytuacji jest poszerzenie kręgu odbiorców wydawanych przez uczelnię artykułów naukowych. Materiały te są dostępne dla szerokiego grona internautów głównie dzięki temu, iż zasób (opisy publikacji i w zależności od formatu ich pełne teksty) jest indeksowany przez wyszukiwarki. W najpopularniejszej z nich (Google) po zalogowaniu można korzystać z przeszukiwania całego zasobu polskich bibliotek cyfrowych za pomocą gadżetu iGoogle. Dodatki wyszukiwawcze w polskiej wersji przeglądarki Firefox w wersji 3.0 lub nowszej również umożliwiają wykorzystanie udostępnianych przez polskie repozytoria materiałów. Popularyzacji udostępnianych w ŚBC publikacji sprzyjają także narzędzia, które oferuje oprogramowanie

dLibra, umożliwiające interakcje z czytelnikami – „architekturę uczestnictwa” (Hofmokl, 2009, s. 215), zgodnie z którą jest możliwy wkład użytkowników (często będących w wybranej dziedzinie specjalistami) w ulepszanie zasobu, poprzez tagowanie, czyli nadawanie słów kluczowych ich zdaniem najlepiej opisujących publikację, a także przydzielanie publikacjom ocen. Internauci mogą również dodawać odnośniki prowadzące do ulubionych publikacji, do serwisów zakładkowych, przy czym im większa liczba odnośników zamieszczonych na innych stronach internetowych, tym większy wskaźnik PageRank, podnoszący „rangę” danego serwisu w wynikach wyszukiwania Google (Benkler, 2008, s. 91). Każdy z odwiedzających stronę ŚBC może subskrybować także kanał RSS, poprzez który otrzyma informacje o wszelkich nowo udostępnionych materiałach, w tym materiałach WSH.

Inną istotną korzyścią z uczestnictwa w środowisku online jest promocja nie tylko cyfrowego zasobu, lecz także samej instytucji - sosnowieckiej uczelni. W wielu internetowych miejscach, takich jak np. fora i blogi, pojawiają się informacje związane z aktywnym uczestnictwem WSH w digitalnym projekcie, rodzajem włączanych do internetowego obiegu materiałów, metodami ich opracowania, a także samą promocją tej działalności. W serwisie Google Maps można zlokalizować WSH jako jedną z instytucji współtworzących zasób ŚBC. Każda cyfrowa kopia uczelnianej publikacji, widoczna dla wyszukiwarek i włączona do Federacji Bibliotek Cyfrowych, w ŚBC jest opatrzona w logo uczelni (zob. rys. 3), które nie tylko pozwala wizualnie zidentyfikować właściciela udostępnianego zasobu, ale także bezpośrednio odesłać na stronę internetową WSH.

Uczestniczące w ŚBC instytucje także zamieszczają na swoich stronach logo ŚBC, a wzajemne wykorzystywanie linków wpływa na miesięcznie ok. 35-40 odwiedzin tych instytucji. Świadczy to o tym, że zarówno studenci WSH są zainteresowani biblioteką cyfrową, jak i internauci odwiedzający strony ŚBC zwracają uwagę na uczelnię, udostępniającą swój zasób. ŚBC jest omawiana w serwisach internetowych, na blogach, forach, a o powodzeniu projektu i o tym, iż udział w nim może społeczności czytelników czy bibliotekarzy dawać satysfakcję, świadczy fakt, że zagościła także w serwisach społecznościowych, takich jak Nasza Klasa czy YouTube.

ŚBC skupia osoby, które cechuje wyjątkowa otwartość, łatwość dzielenia się swymi umiejętnościami oraz takie wartości, które umożliwiają realizowanie kompleksowych projektów, bez konieczności wprowadzania hierarchicznych struktur (Hofmokl, 2009, s. 187). Dy-

Opis wydania

Ograniczenie suwerenności z punktu widzenia sądownictwa polskiego

- Dublin Core ver.1.1 :
- Tytuł : Ograniczenie suwerenności z punktu widzenia sądownictwa polskiego
- Autor : Mamoń, Agnieszka
- Temat i słowa kluczowe : niezależność sądowa ; ograniczenie jurysdykcji narodowej ; prawo wspólnotowe europejskie ; sądownictwo polskie ; suwerenność
- Opis : Redaktor naukowy Rocznika Jerzy Świeca
- Wydawca : Oficyna Wydawnicza "Humanitas"
- Miejsce wydania : Sosnowiec
- Typ zasobu : artykuł
- Format : application/pdf
- Identyfikator zasobu : oai:www.sbc.org.pl:10177
- Powiązania : De Doctrina Europea. Roczniki Instytutu Europeistyki ; Rok V/2008
- Język : pol
- Lokalizacja oryginału : Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec

Rys. 3. Opis artykułu zamieszczonego w ŚBC opatrzony logo WSH

Źródło: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?id=10177&from=FBC> [dostęp 04.05.2009]

namicznie służy to pełnemu zaspokajaniu potrzeb informacyjnych użytkowników: społeczność naukowa uczestniczy w dialogu, umożliwiającym stałe doskonalenie się poprzez wymianę doświadczeń. Myśl naukowa nie może być zatem towarem, lecz staje się formą daru (Hofmokl, 2009, s. 225). Publikacje naukowe „żyją”, wykorzystanie cyfrowego zasobu niepoohamowanie wzrasta, a coraz bardziej wymagający czytelnicy mogą go oceniać, cytować i przede wszystkim czerpać z niego wiedzę. Nieustająca edukacja coraz częściej toczy się w środowisku wirtualnym, obfitującym w coraz więcej przejawów życiowej aktywności człowieka (Szmigielska, 2008, s. 7).

Bibliografia

Benkler, Y. (2008), *Bogactwo sieci: jak produkcja społeczna zmienia rynki i wolność*. Warszawa.

Co to jest DjVu? [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: http://www.djvu.com.pl/djvu_tech.php.

dLibra – Digital Library Framework [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dlibra.psnc.pl/>.

dLibra – Wdrożenia oprogramowania dLibra [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: http://dlibra.psnc.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=27.

Dobrzyńska-Lankosz E., Jazdon A. (2006), *Dygitalizacja w polskich bibliotekach akademickich*. W: Dygitalizacja zbiorów bibliotecznych. Warszawa, s. 22-48.

Dublin Core Metadata Initiative [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://dublincore.org>.

Europeana [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.europeana.eu/portal/>.

EuropeanaLocal [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.europeanalocal.eu/>.

Federacja Bibliotek Cyfrowych. Liczba publikacji w bibliotekach [online]. 2009 [dostęp 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/lib-stats>.

Federacja Bibliotek Cyfrowych. Wyszukiwanie wg opisu [online]. 2009 [dostęp 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/?action=ChangeLanguageAction&language=pl>.

Hofmokl, J. (2009), *Internet jako nowe dobro wspólne*. Warszawa.

Jędrzejewski M. (2005), *Egzystencja w Sieci – bohaterowie wirtualnej samorealizacji*. W: Estetyka wirtualności. Pod red. M. Ostrowskiego. Kraków, s. 499-519.

Lis, R. (2007), *Śląska Biblioteka Cyfrowa – bibliotekarstwo innowacyjne* [online]. 2007 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?id=3990&from=FBC>.

Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>.

Porozumienie o współtworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.katowice.pl/doc/porozumienie-sbc-pl.pdf>.

Statystyki biblioteki cyfrowej [online]. 2009 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/stats/index.html>.

Szmigielska B. (2008), *Rola internetu w biegu życia ludzkiego*. W: *Całe życie w Sieci*. Pod red. B. Szmigielskiej. Kraków, s. 7-15.

Werla M. (2008), *Biblioteki cyfrowe w środowisku sieciowym* [online]. 2008 [dostęp: 2009-05-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://dl.psnc.pl/biblioteka/dlibra/docmetadata?id=165&dirids=1&tab=1>.

M. Jędralska

New life online, publications of private university in digital area

Summary

The article presents the establishment and development of Śląska Biblioteka Cyfrowa (Silesian Digital Library) along with the cooperation with Wyższej Szkoły Humanitas (Humanitas College) in the process of creation of digital resources. It includes the description of collaboration manners, type of available materials, as well as the possible benefits that private university can obtain. The author puts emphasis on the mutual promotion of College and ŚBC, interactive tools offered in this type of database for internet users, as well as the readership of the published resources. Online publication of scientific works increases significantly their use and „revival” in research circulation.